

# STUDENTS

IZNĀK 2 REIZES  
MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ  
20 SANT.

K. BRANDTA un K. UPESLEJAS NODIBINĀTS 1922. GADĀ

REDAKCIJA UN KANTORIS RĪGĀ, BRUŅINIEKU IELĀ №. 20, DZĪV. 18. :: PASTA ADRESE: RĪGĀ, PASTA KASTE № 70  
RUNAS STUNDAS: PIEKTDIENĀS NO PLKST. 16—17 UN SVĒTDIENĀS NO PLKST. 14—15 :: SLUDINĀJUMU MAKSA: PRIEKŠ-  
PUSE 90 SANT., TEKSTĀ 60 SANT., SLUDINĀJUMU DAĻĀ 20 SANT. PAR PETIT RINDIŅU + 5% SLUDINĀJUMU NODOKLIS

Nr. 122.

Piektdien, 11. martā, 1927.

V. ak. g.

## Mūžīgā ciņā.

Jaunos studentos aizvien mājā idealisms, varoņu gars, zināma porcija lielības un godkāriba.

Nemiera gars jauneklī virza strādāt sabiedrisku darbu, neprasot, kas viņam par to būs.

Akademiskās un apkārtējās dzīves prasības studentos laiku pa laikam izsauc zināmas kopējās ilgās un pakāpeniski piebriestošu nemieru.

Uzliesmo jauni centieni, jauni virzieni, pieskaņoti patreizējām dzīves prasībām. Studentu sabiedriskā dzīvē rodas jauns centrs, ap kuru sāk griezties visa jaunā doma.

Spēcīgi un apdomīgi jaunām kustībām ceļā stājas vecās. Palet laiks, arī vecās noprot laikmetu un prasību maiņu, viņas mēģina locīt savu veco muguru jauno elku priekšā. Pār viņām straujāki virzās jaunā gaita, kurai mazāks vēstures un pagātnes slogs.

Ilgī vēl mocās snaudošā pagātne ar šalcošo tagadni, iestājās bridis, kad šie ciņas vairs nav un tagadne kļūst par pagātņi, bet viņas vietā studentos dzimst jauna kopēja doma, kurā atrod jaunu iemiesojumu un uzsāk ciņu ar jauno pagātņi.

Tā rit vadošā studentu sabiedriskā doma. Kā divi cikstoņi, mūžīgi vecais ar jauno spēkojas. Vecais zaudē, jaunais uzvar, lai stātos vecā vietā un uzsāktu ciņu ar vēl jaunāko.

Šinī pat laikā, nerēķinājoties ar vadošo studentu domu, pa malām redzamas ļoti interesantas parādības.

Trīs, četri jauneklī, neizprasdami studentu organizāciju gaitas, jaunības idealismā, atmet katru pārdomu un steigā, bez kaut kāda pamatojuma, nodibina studentu biedrību. Sākumā, iekams sajūsmā un spēku plūsmā nav robežas, lietas liekas būt labas, bet palet laiks, atdzies kopējais idealisms un jauneklī sajūt, ka viņi atrodas vienī pašī plašā telpā. Vesela organizācija vai atsevišķi locekļi paklusām meklē ceļu, kā ātrāk pievienoties pastāvošām, vispārējam, vai nu vecajam vai jaunajam virzienam.

Isāki sakot, šīs organizācijas līdzinās itkā gaisā uzsviestam akmeņim, kurš pēc zināma laika nokrīt atpakaļ.

Pie šīs pat grupas pieder atsevišķas biedrības, kuras dibinātas ne idealisma apgarotai jauneklī, bet aiz kaut kādiem savtīgiem nolūkiem. Viņu dzīve ne ar ko neatšķiras no iepriekšējā, tikai ar to starpību, ka pirmajās ir idealisms, bet pēdējās egoisms-savtība.

Savelkot kopā visu iztirzāto, varam teikt:

Studentu iekšējā sabiedriskā dzīvē vienmēr ir kopēji izjūsti un atsevišķi uztverti biedrošanās veidi, piemēroti zināmam laikmetam, kurš noteic šim veidam tradīcijas un izteiksmi. Mūžīgi mainās vispārējā vecā doma ar jauno. Kā pavadoņi galvenam virzienam līdzī iet dažādie individualie biedrošanās veidi.

K. U p e s l e j a.

## Starptautiskā studentu apmaiņa

Pēckara gados nav notikusi neviena nopietnāka starptautiska studentu konference, kurā nerunātu, neapspriestu un nemēģinātu atrast praktiskus ceļus studentu apmaiņas izvešanai. Pie šī jautājuma apspriešanas vienmēr ir pastripota viņa neatsveramā nozīme starptautiskās stud. kopdarbības laukā un atsevišķu studentu individuālas attīstības ziņā. Ir nenoliedzami, ka dažāda veida sarīkotās stud. ekskursijas veicinājušas un veicina, tāpat kā starptautiskas studentu organizācijas un sapulces, atsevišķu valstu tautu un pat rāsu studējošo ciešāku savstarpēju sakaru nodibināšanu. Ekskursijas lielā mērā paplašinājušas atsevišķu stud. zināšanas un novērojumus zināmos virzienos. Ekskursantu grupas atstājušas aiz sevīm spriedumus par to tautu un valsti, no kurienes tās nākušas. Vai vienmēr visā visumā pareizi var būt šādi spriedumi un iespāidi, bieži vien iegūti vienā jeb dažās dienās, tas katram saprotams. Tamdēļ arī aizvien neatlaidīgāka ir vēlēšanās, — ienest starptautiskās stud. attiecībās lielāku nopietnību realizējot stud. apmaiņas ideju. Tad radīsies apstākļi, kurus pareizi izmantojot, stud. tiešām mācīsies pazīt svešas zemes un tautas, netaisīs paviršus spriedumus tikai dažas dienas tur uzturoties, bet gan ieejot, kaut arī vienu vasaru, svešās tautas dzīvē.

Pēc garīem memorandumiem, daudzām konferencēm un atsevišķu C. I. E. vadošo personu pūlēm, beidzot paplašinātās C. I. E. III. komisijas sapulcēs, š. g. 12. un 13. janv., Briselē, ir izdevies atrisināt reālā veidā studentu apmaiņas jautājumu, pagaidām gan tikai līdz C. I. E. sapulču IX. sesijai. Arī mūsu stud. padomes Ārlietu birojam tagad iespējams uzaicināt visus komilitoņus

## Enciklopedisms universitātē.

Mūsu universitāte ir vēl jauna un ar to varam aizbildināt dažus saimnieciskus trūkumus. Tā, piemēram, līdzekļu trūkuma dēļ praktisko darbu kabineti ir nepilnīgi vai novecojušiem priekšmetiem apgādāti. To pašu saimniecisko apstākļu dēļ katedras nevar sekot visiem moderniem zinātnes sasniegumiem un izmēģinājumiem.

Bet daži trūkumi nav novērti nepareizi uzskatīti dēļ. Viens no tiem ir minams mācības priekšmetu lielais skaits fakultātēs. Ja agrākās krievu universitātēs bija 20 vai 30 studiju priekšmeti, tad tagad Latvijas Universitātē to ir 40 un 60, bet dažreiz pat trīskārtīgā skaitā. Un tāda priekšmetu pārpilnība novērojama ne vienā vienā fakultātē. Būtu jāsaprot, ka, sakarā ar šo lielo skaitu, studiju ilgums arī attiecīgi būtu pagarināts, bet tas tā nav: ilgums paliek tas pats agrākais.

Kāpēc šāds enciklopedisms? Vai tas nāk par labu praktiskam vai zinātniskam darbam? Protams, nav jau slikti, ja cilvēks ko vairāk zin: nav slikti, ja viņš puslīdz apmierinoši pārvalda citu zinātņu galvenos atziņumus, slēdzienus un principus. Bet tāda viszinašana taču noved pie paviršības. Students nav spējīgs iedziļināties kaut kādā vienā specialā priekšmetā. Viņa uzmanību rausta

un komilitones piedalīties šai lielajā starptautiskās tuvināšanās darbā.

1927. g. vasarā, studentu apmaiņa notiks sek. divos veidos: 1) Vienā un tani pašā laikā divi dažādu valstu studenti-es apmainās ar savām dzīves vietām. 2) Viens students-e, piem. no Latvijas, brauc pie otra studenta-es, piem. Francijā un dzi-vo tur zināmu laiku, pēc tam abi brauc uz Latviju, kur Francijas students-te nodzīvo tikpat ilgi, kā Latvijas Francijā. Ceļa izdevumus sedz katrs personīgi, uzturu un dzīvokli dod arī priekš otra, katrs savā dzimtenē, resp. savā ģimenē.

Līdz 1. maijam iesniegtos pieprasījumus, Ārlietu bir. nosūtīs C. I. E. III. komisijai, kurā šādus pieprasījumus sāksies apskatīt pa pāriem un 15. jūn. ziņos par to visu valstu stud. Ārlietu birojiem. Paziņojumi par vēlēšanos apmainīties, iesniedzami līdz š. g. 1. maijam, izpildot attiecīgas anketes, Ārlietu birojam. Nepieciešama ārsta apliecība par labu veselības stāvokli. Tuvākas ziņas sniedz Ārlietu birojs trešdienās no plkst. 17—18 stud. pad. birojā.

Arvienu vairāk un vairāk reālu veidu iegūst tie daudzie cēlie nodomi un idejas, par kurām tik daudz runāts, spriests un arī daudz kas darīts. Jau tagad katram studentam ir dota iespēja nodzīvot vasaras brīvlaiku ārzemēs ar tiem pašiem materiāliem līdzekļiem, kā savās mājās. Arī cēla izdevumus izdevies daudzās valstīs samazināt uz pusi un bieži C. I. E. identitātes kartiņa atsvabina no vīzu vajadzības un maksāšanām par tām un piešķir svešas zemes stud. visas tās priekšrocības, kādas bauda savās mājās katrs students, bet par to citu reizi.

A. R.

par radošu un patstāvīgu darbu. Labākā gadījumā tā ir tikai radošā kompilācija, kurā vēl tālu no zinātniskiem sasniegumiem.

Būtu īstais laiks sākt ierobežot enciklopedismu. Dažādu ievadu un propaedeutiku skaitu vajadzētu stipri samazināt. Ja tas nebūtu iespējams, tad atliek vienīgi — kursu pagarināšana. Pret pēdējo gan laikam cēls nopietnus iebildumus kā klausītāji, tā universitātes uzturētāja — valdība. Viņas budžets to neturēs.

Ar priekšmetu skaita samazināšanu varētu pastiprināt specialo studiju priekšmetu pasniegšanu un praktisko darbu skaitu.

Priekšmetiem jābūt pēc iespējas saskaņotiem, lai tie būtu tā sakārtoti, ka bez tiem nebūtu iespējama specialo jautājumu atrisināšana.

Specializācijai jānāk enciklopedisma vietā.

K. B.

## Viņi un mēs.

(Beigas.)

Itāļu studenti ir jautri, bezbēdīgi zēni. Viņi valkā apgāztai laivai līdzīgas cepures ar garu «knābi» priekšā, pie kurā parasti piespraustas dažādas krāsainas lentītes un zvirguļi. Viņu dziesmas un troksnis atskan visur, kur vien tie ierodas.

Arī franču studenti ir jautri un asprātīgi, bet pie reizes arī atturīgi. Darbā viņi ir uzcītīgi un izveicīgi.

Skandinavišu tautu studenti atstāj ļoti patikamu iespaidu. Viņi parasti labi pārvalda trīs un vairāk valodas. Kā liekas, tie gandrīz visi runā vāciski, bet pēdējā laikā sevišķi pieņemies angļiski runājošo skandinavišu studentu skaits. Angļu valoda vispār konferencēs tagad ieņem vienu no galvenām vietām blakus oficiālajai franču valodai.

Ziemeļnieku studentiem ir savas raksturīgās iezīmes, pēc kurām spriežot, arī latviešu studenti vairāk piekļaujas ziemeļniekiem. Bet mēs vēl neesam tik bagāti ar patstāvīgām kultūras dzīves tradīcijām. Citi ziemeļnieki mums priekšā.

Ziemeļnieku kultūru varam uzskatīt kā ipatnēju noslēgtu vienību, kas nav gluži identiska, piemēram, ar Amerikas vai pat Vidus-Eiropas tautu kultūru. Ziemeļu tautu dzīvē nav tās ārkārtīgās steigas un mehanizācijas, kas sastopama lielajās pilsētās — Ņujorkā, Londonā, Berlīnē, Stokholmā, Kopenhāgenā, Helzinkos. Oslo dzīvo savu ipatnējo dzīvi, no kurās vēl nav izzudis idiles kolorīts, nav izzudusi attiecīgās tautas tradīciju gaita. Un labi būtu, ja arī mūsu Rīga varētu nodibināt savu latvisko, mierīgo nokrāsu. Labi būtu, ja mūsu tautas patstāvīgās kultūras tradīcijas atrastu izpaušanos vienā vai otrā veidā.

Sevišķu vietu ieņem amerikāņu studenti. Pie viņiem tūlīt nomaņams tautas bagātīgāks stāvoklis. Amerikāņi ceļo ar ērtībām. Tās viņi ļoti mīl, un tās viņiem ir pieejamas. Būdami turklāt vingri, higiēniski un labi «trenēti», viņi vienmēr ieņem sabiedrībā to labāko vietu. Viņi bez tam ir lieliski organizatori.

Gandrīz katram amerikāņu studentam ir sava rakstāmāšīna, no kurās tas nešķiras arī ceļojumos, un gandrīz katrs prot stenografiju. Pamatīgu un sīku zināšanu tiem galvā nebūs daudz, vismaz mazāk, nekā «zubritāju» tipa studentiem, bet fak-

tiskās zināšanas viņiem atvieto laba orientēšanās spēja un laba patstāvīga darba metode. Viņš zin, kur vajadzīgās zināšanas var atrast; viņš prot veikli patstāvīgi kombinēt, novērot un taisīt slēdzienus. Būdams caur un cauri simpatisks cilvēks un labs sportists, amerikāņu students vienmēr atrod siltu uzņemšanu cit-tautu komilitoņu vidū.

Latviešu studenti vēl nevar pār-spēt citu, vecāku tautu universitāšu audzēkņus. Viņa bāze vēl ir ļoti šaura. Un ja mūsu studenti mācās valodas un dodas ārzemēs, tad galvenā kārtā mācīšanās nolūkā. Dabūt tur kādas vietas vai vispār sacensties ar ārzemju intelligentiem darbiniekiem tam, pagaidām, ļoti grūti. Vienīgi austrumos latviešu intelligentiem darbiniekiem būtu atrodams ienesīgas vadītāju un kārtotāju vietas. Tas, protams, tai gadījumā, ja mūsu pašu zemei darbinieku būtu par daudz, un ja vispār satiksme ar austrumiem būtu normāla. Līdz šim par tādu viņu nevar uzskatīt.

Nav šaubu, ka latviešu studentos ir visas iespējamības un spējas, ja vien mēs paši tās pratīsim attīstīt un izkopt.

Latvieša cilvēks vēl ir zemes bērns ar visu primitīvo spēku un izturību. Viņu nav sabojājusi izsmalcinātā lielpilsētas kultūra. Viņš stāv tuvāk dabai un tāpēc viņam ir vairāk «dzīvības sulas», ja tā varētu teikt. Dažs labs cittautu students, salīdzinot ar latviešu lauku puisi vai meitu, kas apmeklē mūsu augstskolu, fiziskā ziņā ir tīrais pigmejs. Un ja viņš tomēr mūs pārspēj vienā vai otrā sacensībā, tad tas ir tikai laba «treniņa» rezultāts. Mums taisni trūkst šī labā, vispusīgā treniņa ne vien sportā, bet arī garīgās darbības. Viņiem tas ir. Vai mums nebūtu kaut kas jādara, lai mēs vairāk vingrinātos?... K. B.

## Saskanosim dzīvī!

Jēdziens — latvju studenti izteic mūsu augstākās zinātnes tempļa iekšējo dinamisko saturu, viņas pulsējošo spēku. Skaidrs, ja mums reiz darišana ar dinamisku faktoru (tehniskā valodā runājot), tad tur ir arī kustība un pārmaiņas. Bet kustības, kā tādās, nepaliek bez iespaida uz apkārtni: tur visam jāveidojas, jāpārvēršas, jānotiek zināmai darbībai. Pārveidojās visi, kas tiek ierauti vai vismaz aizrauti līdzī šajā kustības vilņojumā. Notiek arī iespaidojumi un līdzsvarošana. Katram spēkam darbojas pretspēks. Ja apbūvējās spēku grupas sasniedz vienādu jaudu un uzvaras daudzumu, iestājas doma par līdzsvaru. Līdzsvars, kā tāds, visās vietās un laikos vajadzīgs arguments. Viņš tikai izteic mūsu stabilitāti, mūsu patstāvību. Bet bēdīgāki, ja šis līdzsvars ir iestājies nelaikā, pārāgrī, ja vēl ir bijuši plašāki, neizmantoti spēku vilņojumi.

Vajaga visu līdz galīgai iespējai aptvert, un tad doties līdzsvara atpūtā. Visu šo varam teikt par mūsu sabiedriskām attiecībām un ipatnībām. Tāds pāragrs līdzsvars, šķiet, iestājies sabiedrības slāņos — tautā, neizslēdzot arī studentus. Še domāju mūsu tautas ipatnības, mūsu latviskuma izteicošo garu, vispārī nacionālo kultūras pabalstīšanu un izveidošanu tautā, plašākā mērā. Šie ir ipatnēji dinamiski faktori, kuri atsevišķu tautu izceļ un apgaismo visuma priekšā, un rāda, cik katra tauta ir spējīga būt patstāvīga un sevis apzinoša veidotāja, bez liekiem aprādījumiem un pakalveidojumiem no ārienes. Katrs aizgūts pakaldarinājums ir piesātināts ar svešiem stiliem un iespaidu elementiem. Šie dažādie elementi, katrs (tikai) atgādina un vedina atpakaļ pie stila veidotājas, pie tās tautas, kas saprot un sajūt savu tautisko uzskatu izpaušumu. Sveši uzskati nekad nesaderās!.. Lai katras tautas cēlākais uzdevums būt neatkarīgai tautiskās ipatnības no kaimiņu iespaidiem. Nav, protams, domāts te taisīt kādu «ķīnieša mūri» tautu starpā. Taisni prefēji — tautas tagad savā

## Kam tas vajadzīgs?

Mūsu laikraksts arvienu ir izvērties no politiskiem strīdiem, būdams pārliecībā, ka viņiem nav vieta universitātē, kurā jānodarbojas ar vispārējiem objektīviem pētīšanas un studēšanas jautājumiem. Un pēdējo atrisināšanas gaitā nav vajadzīga ne studentu ticība, tautība, ne politiskie uzskati. Zinātne kā tāda stāv pāri politikai, nācijai un visiem subjektīviem ticējumiem.

Izsakot dažas domas par vāciešu cenšanos nodibināt blakus valsts universitātei vēl otru — speciālu vācu augstskolu, t. s. Herdera institutu, mēs nedomājam izvirzīt politiskus vai nacionālistiskus motīvus, par kuriem jāspriež politiķiem un Saeimas deputātiem.

Vāciešiem pastāv privāts Herdera instituts. Lai tas viņiem pastāv un darbojas. Pret to nav iebildumu. Mums jāapsveic katra iestāde, kas cenšas Latvijas tautību izglītības līmeni pacelt. Tā, piemēram, ļoti vajadzīgi būtu instituti, kas izglīto latgaliešus, jo viņu zināšanas un veiksmes ir ļoti vājas. Tāpat būtu ļoti tādi instituti, kas iemācītu židiem cienīt valsti, kurā viņi tik vareni pelnās, cienīt pieklājību, kāda kultūrēļā sabiedrībā nepieciešama. Bet pavisam neattaisnojami, ja Herdera instituts grib stāties L. U. vietā, vismaz dažu fakultātu ziņā. Herdera instituts, pa lielāku daļu ar valsts līdzekļiem (jo bez pabalstiem viņš neiztik), grib noārdīt pastāvošo zinātnisko vienību Universitātes darbā, radot īpašu vāciešu augstskolu. Vai Latvijas universitātē vāciešiem nepatīk, vai tur tiem par grūtu, vai par vieglu? Vai īpaša vācu augstskola vajadzīga reprezentācijai, lai pārskatos un statistikā figurētu vācu kultūras augstums, plašums un dziļums? Kas to lai zin! Bet ka viņi šim institutam piedod sevišķu svaru un nozīmi, redzams no tam, ka attiecīga instituta statuti jau izstrādāti un tiek Saeimas

komisijā pa punktiem apspriesti. Mēs neesam politikā specialisti, bet, kā liekas, mūsu Tautas universitātes (Raiņa bulv. 8) statusus gan laikam Saeima neapsprīda; tā tad min. instituts gan būs domāts kā īpaša vāciešu augstskola. Doc. K. Dišlers šajā lietā ļoti pamatoti raksta «J. Z.» 52. num., ka šāds precedents — radīt īpašu vienas tautības augstskolu — dos iemeslu židiem, krieviņiem un varbūt vēl citiem prasīt, lai Latvijas valsts uztur vairākas atsevišķas augstskolas. L. U. nozīme ar to būtu stipri mazināta. Varbūt dažas tautību grupas to tiešām grib panākt?...

Kādreiz vācu baroni ar visiem spēkiem centās iznīcināt Latvijas patstāvību. Par laimi tas viņiem neizdevās. Acīmredzot, arī tagad vēl ir elementi, kas nevar ieraudzīt — kur nu vēl cienīt — visu latvisko: iestādes, valodu, topošo zinātnisko literatūru, mākslu, u. t. t. No šī sentimenta tad izaug vāciešu separā-tisma centieni.

Ja mūsu jaunai valstij resp. vadībai būtu vairāk latviskas pašcieņas un tālredzības, tad sen jau būtu attiecīgā vietā nosūtītas visas tamlīdzīgas ārdišanas un skaldišanas priekšrocības. Bet mums nav pašlaik nekādu noteiktu garantiju, ka Latvijā nenodibināsies atsevišķu tautību augstskolas, pie tam ar valsts pabalstu.

Nemaz citus motīvus neaizķerot, mēs varam teikt, ka patstāvīgas tautību universitātes mūsu mazajā valstī nav atveramas zinātniskas darbības koncentrācijas dēļ. Mums ir valsts universitāte, kas var apmierināt visas Latvijas studējošās jaunatnes centienus pēc zinātnes. Zinātnisko spēku un praktisko līdzekļu sadrupināšana atsevišķās sikās daļās mums nav vajadzīga. Domājam, ka tā vajadzīga latviešu tautas ienaidniekiem. K. Brandts.

## Viena, vai četras augstskolas?

«Br. Zeme» raksta:

«Kā zināms, vāciešiem ir savs Herdera instituts, krieviņiem — «univers. kursī» un židiem ir augstākās mācības iestādes. Nedz vācu, nedz krievi, nedz židu tautības studentu Latvijas univ. nav trūkums, tie tur var izvēlēties fak. pēc patīkšanas un var arī valodas ziņā pilnīgi sekot lekcijām un darbiem, kā tas ikkatram, kas apstākļus tuvāk pārzina, ir zināms. Tāpēc rodas pilnīgi dabīgi jautājumi, vai paralelas augstākās mācības iestādes, ar gluži tām pašām fak., kā tas arī patiesībā ir, būtu vēl vajadzīgas? Reflektantu pārpilnība, kas no iesākuma univ. bij varbūt novērojama, tagad arī nav. Bet ja nu arī minoritates gribētu uzturēt savas augstākās mācības iestādes, tad tā, protams, viņu pašu darišana. Bet aplam būtu, un tā būtu jau luksusa lieta, kas patlaban nodokļu nopiestiem valsts pilsoņiem nav pavisam pa spēkam, ja sāktu šim privātajām minoritātēm augstskolām piešķirt valsts augstāko mācības iestāžu tiesības un tamlīdzī līdzekļus viņu uzturēšanā. Patlaban pēc tiesībām visvairāk cenšas Herdera instituts un pēc līdzekļiem uzturēšanai — krievu univ. kursī, kuri jau saņem pabalstus no sumām ārpus budžeta.»

Tālāk laikraksts piezīmē, ka tie L. U. māc. spēki svešautieši, kuri darbojas šāīs minoritātē māc. iestādēs, saņem dubultu atalgojumu un latvieši, nododamies tikai nopietnam darbam savā univ., paliek atalgojuma ziņā atpakaļ, turpinādams:

«It zināms, ka L. univ. budžeta

kārtībā piespriež sumas aiz tautības motīviem nesasniedz ne tuvu to lielumu, kāds būtu vajadzīgs piem. dažu institutu priekšzīmīgai noorganizēšanai. Tā, lai minētu piemēru, salīdz. anatomijas un sist. zooloģijas un botanikas instituti līdzekļu trūkuma dēļ spiesti stipri ierobežot savu darbību. Budžeta sumas parasti tiek izsmeltas uz gluži nepieciešamiem tekošiem izdevumiem jau janvarī vai februārī, kaut gan budžeta gads beidzas tikai ar marta beigām. Ir ticis tad praktizēts, ka mācības spēki sarako maksas lekcijas par lētu ieejas maksu, kurās apmeklē lielāko tiesu studentu paši, bet ienākumu izlieto — institutu uzturēšanai. Še ir vajadzīgi līdzekļi Latvijas augstskolai. Un tie nav jāliedz arī tadēļ, ka Latv. univ. sāk iepat arvien redzamāku vietu tieši zinātniskā darbībā. Tāpat nav jāliedz līdzekļi arī pienācīgākam augstskolas mācības spēku atalgojumam, kurš nav nekāds apskaužamais: docents, piemēram, nesapņemt vairāk par kādu jauniņu vidusskolas skolotāju, asistents ne vairāk par pamatskolas skolotāju, bet pilnīgi pabērpu lomā nostādīti subasistenti. Protams, univ. cieš no līdzekļu trūkuma» un nobeidz, ka valsts līdzekļi vispirmā kārtā tiek doti pietiekošā daudzumā Latv. univ., kas ir nevien latviešu, bet arī visu minoritātē augstākā mācības iestāde, un ka univ. netiek līdzekļi at-rauti, lai pabalstītu un varbūt pat uzturētu vēl īpašas minoritātē augstākās mācības iestādes, turklāt ar paraleliem kursiem un tiem pašiem mācības spēkiem.

starpā dibina savienības, kopojās un mēģina tuvoties viena otrai. Pārņem uzskatus un paraugus, kas vienā derīgas, atmet — kas nederīgi u. t. t.

Šādā tuvināšanas atmosferā tautai zūd un aizmirstās viena, otra ipatnība, kas kā tāda, viņai būtu raksturīga visos laikos, viņas izcel-

tus, nonāksim pie pasākumiem, no kuriņes izejot varēsīm izprast vecos un arī radīt jaunus paraugus.

Latvju tautai, kurā var lepoties ar bagātīgi uzglabātām tautiskām ipatnībām un cēliem paraugiem, tieši tas veicams un izveidojams. Skaidrs, ka te ir iestājies pāragrs līdzsvars, mums vajaga iet vēl daudz tālāk, lai varētu domāt par līdzsvara atpūtu. Šaubu nav, no šī snaudošā līdzsvara mums jāatsvabinās. Visa nākotnes telpa vēl brīva, neizveidota. Tā jāpiepilda! Saprotams, katrai tautai savā zemē ar savām ipatnībām!

Mūsu kaimiņi ziemeļos — somi norvēģi u. c. šķiet, tautas cēlāko uzdevumu ir sapratuši un realizējuši. Tas taču cēls tautas panākums, kā šāīs zemē iebraukušais svešnieks tūlī redz un sajūt, kā tur ir somi, bet te — latvji. Zeme paliek zeme, bet tautas garam, parāšām, kas valda tanī zemē, jārunā neparprotamu valodu — mēs esam latvji un ko jūs te redziet, tas ir mūsu garam pieskaņots.

Tam tā jābūt — tautas nedrīkst aizmirst savu sentēvu tikumu. Latvju tautai, kur tā tagad savu brīvību izcīnījusi, savu patstāvību ieguvusi, viņai jāizveido un jāizcīnā arī savā iekšienē — tautas ipatnības, īsts latvisks gars un patstāvība. Mums nav jāatturās, jākaunās no citiem, uz savu latvisko stilu varam būt lepni, mūsu paraugi un darinājumi jau desmitām reizēm to apstiprinājuši ārpuslaules priekšā.

Mūsu paraugu krājumi un stila veidojumi ir plaši, pat neizsīkstoši, tikai darītāju trūkst. Ja viens, otrs, kā bezdelīga arī lido pret zilo tāli un dzied par nākošo puķoto druvu, tad tomēr viena dziesma ziedoni mums netaisa, paliek tie paši ruzganie ledus lauki. Vajaga kopīga lidojuma!..

Nav arī jāaizmirst, ka ap mums ir vienmēr laiks, kurš visu, bez izņēmuma pārveido, visu liek aizmirst. Cik daudz jau jauku parašu un tikumu nav aizgājušu baltā smilšu kalniņā! Bet tās vēl notiek šo baltu dienu. Bet tās vērtības zūd uz visiem laikiem! Vecā paaudze aiziet, bet jaunā — stāv tāļu no sentēvu gara un viņas izpaušumos nav nekā kopēja. Ja tā iet vienmēr tālāk, tad istam latviskam gara izpaušumam jāiznīkst. Nekas nevar būt bēdīgāks, ka kāda tauta zaudē savu tautiskumu, savu pašizteiksmes stilu, tad zūd arī viņas pašnoteikšanās spējas, patstāvība. To mēs neviens nevēlēsimies, ka mūsu zemē «bargi kungi stārstīnī».

Es domāju, ka tieši no latvju studentiem jānāk tai pirmaj ziedoņa vēsmā, kas izkustina no iesalušā līdzsvara. Tauta ir aizņemta, viņai nav arī tā vajadzīgā enerģijas plūsma, bet viņa katrā ziņā nāks talkā, jo te iet runa par viņas vērtībām. Tauta viņos līdzī uz jaunu plašāku līdzsvara stāvotni.

Ja gribam ko panākt, latvju stud. jābūt ļoti organizētiem, viņiem jāsaprotās, jāpulcējās, lai raidītu šo domu tieši tautā. Latvju stud. piegriežaties latvju garam, tā ir vienīgā izeja, lai glābtu, kas vēl glābjams! Bet mūsos mīt kūtrības gars, ar pesimistisku skatu raugamiem nākotnē un... nedaram nekā. Jūs, nākošie arhitekti, inženieri, pādagogi un ārsti, jūs, zinātnieki, mākslinieki, visi citi, — jums visiem stāv priekšā plašs lidums un darba lauks, kurā daudz saules gaismai vajadzēs atmirdzēt, lai tas zeltu un nestu veselīgu augļu. Tad metat jūs katrs pa tautiskam saules stariņam šajos liduma dūmos!

Katrā stūrītī visiem mums atvēršies darba lauks, un katram stūrītī arī jātop tautiskam — latviskam. Tā ir Latvija — lai katrs saka, kas brauc mūsu zemē, — tā ir viņu nacionālā kultūra! Esam reiz patstāvīga valsts, tad būsim arī savā tautiskā stilā patstāvīgi un cienīsim savas sentēvu ipatnības un tikumus! Katra tauta tikmēr stipra, kā mēr tanī dzīvo tautiskais gars! Stud. ing. A. Skujņiņš.

## Societ. Geografica de Latvia.

Ar šādu nosaukumu Spanijas karaliskā ģeografijas b-ba sniedz savā oficialajā žurnālā pārskatu par Latvijas ģeografijas b-bas darbību. Rakstā atzīmētas mūsu ģeografijas b-bas dažādās lekcijas par Latvijas klimatu un zemi. Sevišķi uztverta ģeografijas izstāde, kuru sarīkoja Latv. ģeografijas b-ba.

Interesanti atzīmēt, ka arī Spanijas ģeografi nesauc mūsu tēviju par Lettoniju, bet Latvia. Bet mūsu oficialās iestādes uzspiež spaniešiem, tāpat kā frančiem savu Lettoniju. Gravit le Latvien.

## Akademiskā dzīve ārzemēs.

### Vācija.

**Jauns vācu akadēmiskais izdevums «Studentenwerk»,** iznāk sākot ar š. g. 1. janvāri Drezdenē. Viņu rediģē stud. savstarp. palīdzības savienība nun to nodomāts izdot 4 reizes gadā.

### Vācu studenti par vācu un franču tautu tuvināšanos.

Lielā pasaules kara postījumi Francijai guļ kā liela, sūrkstoša vāts vācu un franču tautu starpā. To nav varējis vēl sadziedināt prāvais gadu skaits kopš kara beigšanās. Tiesa, pats karš gan būšot aizmirsts, — atzīst vāci, bet viņa postījumos un Beļģijas ieņemšanā katrs, kaut arī iecietīgs franču pilsonis, tomēr morālistiski vaino Vāciju.

Par Vācijas un Francijas sadarbību esot nepieciešami jādoma abām tautām. Vācu akadēmiskās dzīves vadošās personas pēdējā laikā it sevišķi uzsvē vācu un franču studentu savstarpēju tuvināšanos. Vācu stud. nepieciešami jāmacoties franču val. un tie pat projektē, lai vācu stud. ietu uz Parīzi studēt. Dzīves dārdzība abās vietās apm. vienāda, bez tam katru Francijas univ. pavadīto semestri Vācijas univ. ieskaitot bez ierunām.

Eksistences minimumam Francijā nepieciešamas 120 markas. Lekc. naudas lielums 70 franki. Daļa vācu stud. jau atrodoties Parīzē, tie pat nodibinājuši divas akad. organizācijas — vācu klubu un Francijas vācu stud. biedrību. Blakus nodarbošanās ārpus studijām atļauta tikai ar Franc. darba min. piekrišanu, kuras priekšrakstus gan neesot grūti apiet, taču šādas blakus nodarbošanās neesot ienesīgas un vispārīgi ar blakus ieņēmumiem neesot daudz ko rēķināties.

Neskatoties uz visu to, vācu stud. cerot, ka viņi pirmie, izstiepdami miera zīmi rokā, stiprināšot patiesas attiecības abu tautu starpā. Tas arī liekoties drošākais un pareizākais ceļš, jo kādu laiku atpakaļ, kad vācu demokratu sav. un sporta b. vienojušās Parīzē un uzlikušās nezināmā kareivja kapam vainagu ar lentu vācu valsts krāsās, notikusi puļa demonstrācija un policija pavēlējusi vainagu noņemt. Šādi gadījumi tikai uzšķīlot veco naida dzirksti.

### Francija.

**Starptaut. stud. konfederācijas** (Confédération Internationale des Étudiants) apspriedē, Parīzē, nolemts dibināt stud. darba savienību. Tāpat uzsvēta vēl ciešākas kopdarbības nepieciešamība ar visu valstju studējošiem.

«D. A. R.» piezīmē, ka šajā apspriedē oficiali uzaicināti un piedalījušies arī vācu studentu pārstāvji, lai gan iepriekšējā apspriedē, Pragā, neviens vācu stud. proponētais jautājums neticis atzīts. Licies, ka līdz ar to ilgāku laiku pārtrauktas vācu stud. un šīs konfederācijas kopējās intereses. Tagad šis starpgadījums laimīgi atrisināts un līdz ar to, uzsvērt «D. A. R.», apstiprināta vācu un franču stud. sadraudzība. Arī sēžu protokolus turpmāk nolemts rakstīt franču un vācu valodās.

Konfederācijas sēdēklis atrodas Briselē.

## Studenti un teatris.

### II.

Studenti jau no laika gala ir bijuši sajūsmas laudis. Varētu pat teikt, ka vēstures ievērojamāko notikumu lielā daļa ir šādā vai tādā kārtā atbalstīti no sava laika studejošiem. Tomēr visvairāk no savas sajūsmas tie vienmēr dāvājuši teatrim, muzikai un dziesmām. Ja pārskatām vispārējās teatra vēstures pēdējo četrus g. s. lapaspuses, tad atrodam, ka studenti visai redzami veicinājuši teatra izplatīšanos tautā. Jau pašas pirmās garīgās teatra spēles uzvestas no stud. un garīgo augstskolu audz. Kad vēlāk teatrs jau bij kaut cik ieviesies un uz tirgus laukumiem sāka parādīties angļu komedianti ar savām spēlēm, kurās pa lielākai daļai tika attēlota valdnieku varmācība un nevainības apsmiešana un nozaimošana, stud. skatītāji bieži vien nostājās cietēju un taisnības pusē, tādā kārtā ne vienu vien reizi sagādādami valdošām aprindām uztraucošus brīžus. Vēlāk 18. un 19. g. s., kad teatris bij kļuvis par nepieciešamību un uz skatuves vairs nefigurēja tikai šausmas ar locekļu samalšanu, galvas nogriešanu un sadedzināšanu, bet sākas jau klusākas dabas atsevišķu personu pārdzīvojumi iz ikdienišķās dzīves, teatris galvenā loma pāriet uz pašām tēlotāju personām. Un še nu studenti, būdami jūtīgākie teatru apmeklētāji, sāka jau redzami izrādīt savas simpatijas vai antipatijas.

Tā, piem., ja kāds aktiers vai aktrise bij savā lomā aizrāvusi skatītājus (kuru lielā daļa bij studenti), tad tie šo tēlotāju arvien centās atbalstīt. Simpatijas pret labākiem tēlotājiem bij kļuvošas pat tik lielas, ka tās sniedzās pat ārpus teatra, privātā dzīvē. Un ja tādu studentu miluli sāka intrigēt kāda cita persona jeb aktrise, tad Dievs lai tai zēlīgs! Studenti šādam intrigantam sagatavoja tādu saņemšanu, ka tam atlika par savu nedarbu publikas priekšā atvainoties jeb dažreiz labāk pazust no skatuves uz nenoteiktu laiku. Arī franču slavenākās skatuves mākslinieces pa lielākai daļai bijušas savos panākumos pateicību parādā studentiem.

Lutera jaunās kristīgās idejas nebūtu tik ātri izplatījušās un iekarojušas tautas sirdi, ja tai laikā viņai nebūtu radušies līdzjūsmotāji augstskolu aprindās vispār un studentos it sevišķi. Pēdējie bij pat sacerējuši dažu labu improvizētu parodiju par katoļu baznīcas procesijām un notikumiem. Šos satiriskos uzvedumus studenti tad bieži vien sniedza gan pilsētās uz tirgus laukumiem, gan krustceļos. Viena daļa studentu tēloja lomas, citi stāvēja starp skatītājiem, smējās līdzīgi un taisīja par katoļiem un pāvesta lāstu grāmatām svilinošas piezīmes. Arī lielā Ģētes studiju gados piedzīvots ne mazums sajūsmas momentu par teatru, muziku un mākslu. Šillera lielākā jaunības traģēdija «Laupītāji» dzimusi taisni studentības apstākļos, un reti kur tik ipatnēji pastripota tā at-

## Studentu organizācijas.

**Jauno rakstnieku vakars** 28. febr. neizdevās programmas vērtīgumā, nedz apmeklētāju skaitā tik kupls, kā pāris nedēļas atpakaļ «Ziemeļnieces» sarīkotais jaunākās lirikas vakars.

Šā vakara rīkotāja — stud. dramatiskā studija — liekas, nebija iegaumējusi, ka visas lietas ir labas, ja tās neatkārtojas pārāk bieži. «Tauta» nenāca pie jaunajiem rakstniekiem un arī daļa viņu (no 17 progr. minētiem dalībniekiem 7 neieradās) bija baidījušies nākt «tautas» priekšā. Lai nu kā, — vakars nesniedza gaidītos panākumus.

Jāiebilst par programmas izvēli. P. Kikuta, jaunā. vērojamā dzejnieka un, diemžēl, arī kritiķa, ievads par latvju rakstniec. jaunākiem virzieniem, — «konspektīvs raksturojums tēlos un jēdzienos ar abstrakti-

mosfera, kāda valdīja studentu lielākā daļā, kā «Laupītāju» otrā ainā.

Kas attiecās uz mūsu latvju studentiem, tad te gan jāatzīmē, ka latvji gan vispirms no mākslām piekopuši dziedāšanu un tai seko tikai teatrs, tomēr pēdējā laikā arī šeit apstākļi grozījušies. Un raugoties nākotnē varam cerēt uz vēl jo rosīgāku un dzīvāku sadarbību šai nozarē. Vispirms gan nepieciešami būtu, ka teatra mākslas un zinības izkopšana mūsu augstskolas studējošo starpā neietu tik daudz plašumā, bet, galvenām kārtām dziļumā. Nebūtu pat nekāds brīnums, ja no mūsu rosīgo studenšu un nenogurstošo studentu vidus izvirzītos skatuves mākslas un zinātnes interesentu grupa, kura tad ar sevišķu rūpību, izvēli un garšu dibinātu teatra atelier. Šī atelier jeb laboratorija iedziļinātos teatra mākslas jautājumos un pēc pamatīga darba un mēģinājumiem liktu pamatu nelielam kamer spēles jeb intīmam teatrim. Esmu noteikti pārliecināts, ka ja pie mums vispār ir radāms tāds teatrs-studija, tad pirms tas notiek ar citiem spēkiem, vispirms tam jātop no studējošo aprindām. Atsevišķās personās var diez vai būt tāda griba būt kļūt par skatuves mākslas kalpiem, šis grūtais un pūlīgu pilnais ceļš pašķirsies tikai tiem, kas pieraduši ilgāki mācīties un uz izglītību skatās kā uz galveno pamatu mākslas mērķu sasniegšanai. Strādājot ar studentiem un studentēm (gan Latvijā gan svešumā) atradu, ka cilvēki, kuri pieraduši pie sistematiskām un pakāpeniskām studijām citās nozarēs, arī teatra mākslas un zinātnes nozares studijās pielieto līdzīgu plānveidību, kas šeit no milzīga svara. Lai neviens neiedomājas, ka teatra māksla jeb skatuves zinātne ir arods, kuru var iemācīties kā drēbniecību. Tā arī nav sports, kuru var attīstīt katrs, kam tikai ir ārējs izskats un izveicība. Nē. Par piemēra cienīgu skatuves mākslinieku (kādu mums visai maz) var kļūt tikai tāds, kurš pratis citos un sevi iedziļināties, bet galvenais — mācīties, pētījis un lasījis. Neviena mākslas nozare neprasa tik lielas studijas kā dramatiskā māksla. Desmit reizes komplikētāks ir modernā režisora darbs, kuram jābūt savienotam ar mūžīgiem novērojumiem, pētījumiem un lasīšanu, bieži, pat pavīsam (ārēji) svešos priekšmetos. Tos, kurus var nosaukt vārda pilnā nozīmē par režisoriem, tos ar tikpat pilnu tiesību jānosauc par mūžīgiem studentiem, jo viņi nekad neapstājas savos problēmu atrisinājumos un nekad sevi neuzskata par savus augststumpu sasniegušiem, kaut arī no sāniem tie mums bieži izliekas jau vai par pašiem dieviem. Ņemot vērā visu minēto, kā arī ieskatoties mūsu jaunajā paaudzē, esmu nācis pie slēdziena, ka liela daļa no mūsu teatra nākotnes slēpjas tieši mūsu studējošos.

Valdemārs Laursons.

zinātnisku nokrāsu, — gan vārdu čalojums par 3 virzieniem rakstniecībā: impresionismu, ekspresionismu un abus aptverošo konstruktīvismu (pēdējam pat referents nevarēja uzrādīt mūsu literatūrā gandrīz neviena nopietna piemēra), bet ne zinātnisks un izsmelošs.

Līdz šim gan ar lugām pazīstamais, bet dzejā nemanītais doc. K. Ābele patikami pārsteidza ar domu dziļumu un izjūtu dzejoļos: «Zem apziņa runā», «Viendienites» un «Kad dienas galā būs», kuru iespaidu vēl pavairoja autora labais lasījums. Ābele sevi sekmīgi piepulcinājis dzejnieku saimei.

No visjaunākajiem dzejniekiem formā gatavākais H. Krūmiņš. Vājas V. Naķeļa un O. Gundara dzejas. Vakara noslēgumā gribēja oriģināls būt «krāgotais un zābakotais eiropietis» M. Tanks, atbaidošs ar rupjiem salīdzinājumiem un izteiciem. H. Z.

## Godalgas visu zemju studentiem.

Universitāte saņēmusi no Amerikas skolu savien. noteikumus par sacensības darbus, kurā var piedalīties visu zemju augstskolu un univ. studenti.

Darba temats piesūtīts vācu un franču valodās un skan šā: «Die Möglichkeiten des Völkerbundes, den Weltfrieden zu erhalten und humanitäre Wohlfahrt zu fördern». — Ce que peut la Société des Nations pour maintenir la paix dans le monde et pour contribuer au bien-être de l'humanité».

I. godalga 300 dol., II. godalga 150 dol. Konkursu slēgs š. g. 15. jūnijā. Katrs var rakstīt savā valodā. Turvākas ziņas sekretariātā.

## Universitāte.

**Kulturas fonda** lielās domes sēdē piešķirti pabalsti: Latvijas ķīm. lb. pēt. turpināšanai 1000, Univ. botan. dārzam pētījumu publ. 1500, Latv. būvzinš. biedr. bibliotēkai un kursiem 500 ls. Zin. grāmatu premijas piespriestas prof. V. Fišeram par rakstu vācu valodā «Studien an übersättigten Lösungen I.» 1000, doc. P. Kikaukam par darbu sengrieķu valodā par grieķu metriku un grieķu gramatiku 1000 un Švabem par pagastu vēsturi 1000 ls. Mazās domes priekšlikums, beletristikas premiju piespriest K. Zariņam par stāstu krāj. «Gluži veltīga varonība» 1000, K. Skalbem par dzejoļu krāj. «Vakara ugunis» 1000 un A. Brigderei par «Lolitas brīnumputnu» 1000 nodots atpakaļ mazaļ domei. Skaņu mākslas premijas piešķirtas Jānim Mediņam par simfoniju «Zilais kalns» un darbiem pūtēju orķestrim «Dzimitene», «Divi ievadi» un «Dancis» 1500, Alfr. Kalniņam par 6 dziesmu burtu. 1000 un prof. J. Vitolam par darbiem pūtēju orķestrim «Sēru maršs» un «Poloneze» 500 ls. Ierosināts turpmāk premijas piešķirt arī par lauku orķestriem piemērotiem darbiem. Premijas par tēlojošo mākslu darbiem piespriestas prof. J. Tilbergam par gleznu «Čiganiete» 750, K. Miesniekam par gleznu «Jūlija vakarā» 750, J. Maderniekam par kompozīciju austam paklājam 750 un T. Zalkalnam par med. 6. dziesmu svētku piemīnā 750 ls.

### Divi darba svētki.

30 gadu pārdarboģiskā darba atcerī nesen svinēja fil. un filoz. fak. vācu val. lektors J. Zariņš. Beidzis Tērbatas univ. vācu un salīdzināmo valodniecību un Nježinas vēstures-filozofijas fak. slāvu filoloģiju, jubilaris bijis veco un jauno valodu un arī citu vispārīglītojošo priekšmetu pasniedzējs vairākās skolās. Studējis Pēterpils univ. indo iranu valodas, vēlāk Parīzes licējās un koleģiālas iepazīties ar jauno valodu, sevišķi vācu val. pasniegšanas metodēm. Iesniedzis Nježinas institūtā vairākus ziniskus referātus par dažādiem jautājumiem grieķu un latīņu valodās, publicējis rakstus par veco un jauno valodu mācīšanu un sarakstījis vācu valodas mācības grāmatas.

Labas sekmes!

Anatomikuma preparators J. Polikevičs atskatījās uz 7 darba gadiem mūsu universitatē. Viņam nenoliedzami nopelni anatomikuma izveidošanā un preparātu pagatavošanā, Medicīnas studenti, kuriem viņš arvien bijis laipns un izpalīdzīgs, novēl jubilarām ilgu darba mūžu.

**Studentiem ārstēšanās maksa** Rīgas pils. slimnīcās pazemināta no 4 ls uz 2,70 ls dienā, pielīdzinot tos privātpersonām rīdziniekiem.

**Jaunas zinātniskas grāmatas** visā drīzumā izdos Valtera un Rapas apģādniecība: doc. E. Fērmāna higiēnas kursu studentiem un prof. E. Fēlbergā monografiju: «Grieķu-vācu glezns», ar daudz ilustrācijām.

### Likumprojekts par pabalstiem un aizdevumiem studentiem

pieņemts ministru kabinetā. Par šo jauno likumprojektu izglīt. ministrs paskaidro, ka tas attiecas uz visām trim mūsu augstākām mācības iestādēm: universitāti, mākslas akadēmiju un konservatoriju. Likumprojekts izstrādāts uz Saņemšanas komisijas un ministru kabineta ierosinājumu. Līdz šim pastāvēja tāda kārtība, ka pabalstus piešķirēja augstskolu padomes pēc sevišķas instrukcijas. Šai izdalīšanas kārtībai piemita tomēr dažas nevēlamības.

Projektā paredzēts, ka no pabalstu un aizdevumu fonda studējošiem, kam valsts katru gadu atvēl līdzekļus budžeta kārtībā, 50 proc. no visām fonda summām atstājamās kā neatmaksājami pabalsti, bet 50 proc. pārvēršami aizdevumos. Attiecībā uz aizdevumu atmaksu, projekts paredz, ka tā sākas tikai ar 4. g. pēc mācības iestādes beigšanas. Procentes par aizdevumu turpretim sāk jau pierēķināt no otrā gada pēc beigšanas, rēķinot 4 proc. gadā. Ja aizņēmējs pēc augstskolas beigšanas tūlīt iestājas kara klaušībā, tad atmaksas termiņš tiek automātiski pagarināts. Bet gadījumā, ja aizņēmējs nomirtu parādu neatmaksājis, tad viņš tiek dzēsts.

Pabalstu un aizdevumu piešķiršanu izdara sevišķa komisija, kuŗa līdzīgā skaitā sastādās no attiecīgās fakultātes stud., kā arī mācības spēkiem. Bez tam kontroles tiesības par fonda līdzekļu izlietošanu piešķirtas arī izglītības ministrijai.

**Lieldienu brīvlaiks** no 9.—25. apr. Lūgumi pazem. braukšanas maksai iesniedzami no 28. marta.

**Lekciju naudu nomaksājušie**, kuriem tā vēlāk atsvabināta, var saņemt iemaksu atpakaļ līdz 15. martam saimniec. padomē.

**Studenšu biedr. «Varavīksne»** š. g. 5. martā, savās telpās — Valdemāra ielā 67-b, atskatījās uz 5 gadu darbību. Vakarā atklāja ar īsu, sirsnīgu runu, uzaicinādama nodziedāt «Dievs, svētī Latviju», seniore Z. Šmite. Piecu gadu darbības pārskatu sniedza viena no «Varavīksnes» dibinātājām, literārisko vakaru vadītāja M. Ābola. Svētku viesi univ. māc. spēki un «Varavīksnes» goda biedres. Vakars noritēja dziesmās, sarunās un rotāļās pie tējas. Sveicināja prorektors, prof. Plāķis un prof. Maldonis. Telegramas bij sūtījuši: prof. Spekke un profesors Fr. Balodis. Sveicināja citi prof., goda biedres un sievietes, vēlēdami neatlaidīgi rūpēties par latvju sievietes izglītību un labklājību.

### Pauls Zakss.

1902.—1927. g.

Katrai tautai ir savi dvēseles sāpju un klusas lūksmes skandinātāji. Latvju dziesma jau veselusi 25 gadus vistirāk, liekas, skanējusi P. Saksam. Viņš ir dabas un daļuma dziedonis. Saksu raksturo dzija inteliģence, pareiza dziesmu izpratne, smalka muzikalitāte un apģarotība. Dzimis viņš 1878. g. Jaunpils pag. Pēc garīgā semināra beigšanas Rīgas politechnikumā studēja lauksaimniecību un 1911. g. ieguva agronomu gradu. Dziedāšanu S. sāk mācīties pie Jurjanu Pāvula; 1904. gadā nokļuš Italijā, kur izglitojies pie prof. Kotoņji; tad pēc 4 g. studijām beidz Romas muzikas akadēmiju. Pēc S. dodas koncertceļojumos uz Vāciju un Krieviju. 1913. g. S. interesē latviešu opera. Kara laikā S. apceļo visu Latviju un kopā ar bēgļiem nokļūst Krievijā (pie Volgas). 1918. g. S. atgriezās dzimtenē un līdz 1924. g. dzied Nac. operā. Kopš Konservatorijas nodibināšanas S. vada dziedāšanas klasi, kur izaudzē veselu rindu jaunu dziedotņu — M. Vētra, A. Pulciņa, B. Kuze u. c. 1921. g. S. dodas vest latvju dziesmu pat amerikāņiem.

### Studentu padome.

**Studentu Pad. plenarsēdē.** 22. febr., sākumā paziņoja par pārmaiņām (Plensnera vietā Roze, Klinklava — Karsons) un atlūgumiem (izstājas J. Priede-Krūmiņš). Ievēlēja grāmatnīcas komisijā Muzikantu (nac. apv.), revīzijas komisijā Sūngali (korp.) un Raudzēpu sūta par pārstāvi Tautu savien. veic. b-bā. — Noraidīja lūgumus dēļ pabalstiem stud. organizācijām, bet budžetā paredzēti pabalsti studentu sporta un muzikas organizācijām. Ziņoja, ka Rīgas pilsētas dome iznomā L. Vērmaņa parka paviljonu par Ls 4800.— gadā. Padome piekrita stud. virtuves ierīkošanai parka paviljonā un atstāja jautājumu prezidijam izlemšanai, jo prezidijs vēl nebija apspriedies. Tā kā jautājums ir svarīgs un vispārī ļoti apsveicams, tad nolēma drīzumā griezties pie pilsētas domes ar lūgumu — iznomāt stud. virtuves vajadzībām bez konkurences, izdarot gan remontus (ap Ls 1300.—).

Sekoja revīzijas komisijas ziņojums: Pieminēja vēl par 1924. g. ziņojumu vākšanas listem, kuŗas līdz šim vēl nav atdotas. Tās uzskata par zudušām! Lielākas debātes izcēlās ap delegātu izdevumiem Baltijas valstu studentu konferencē Tartū un C. J. E. (vispasaules studentu konfederācijas) konferencē Romā.

Saksam sveša ir pozas varonība, mākslin. patiesīgums un cilvēciskā vienkāršība viņā radusi laimīgu apvienojumu. Intimitāte, balss modulācijas un nianšu bagātība, liegais skaņu plūdums, samtainība — dod tiesību dēvēt Saksu par mūsu priekšzīmīgāko kamerdziedātāju. Brīnišķi S. skan A. Jurjana, Vitola, Dārziņa, Melngaila, Zāliša, A. Kalniņa un J. Medņa klusās dziesmas. No sveštautu komp. S. vistuvāki ir Šuberta, Šūmaņa, Čaikovska un Grīga melodijas. Operā S. ir koši tēlojis Leniski (Oņeginā), Sinodalu (Demonā), Alfredo (Traviatā), hercogu (Rigoletto) u. c.

Svinīgām gadījumam Nac. opera deva jauku «Jevgeņija Oņegina» izrādi (1., 4. un 5. skats) — ar Saksu, Mauriņu, Befeldi, Rebani, Vigneri u. c. Visu labāko no sava latv. dziesmu kamola Sakss deva koncertā; vakarū vēl kuplināja Pērkoņa koris. Beigās jubilar saņēma daudz aplausu, krāšņu balvu un sirsnīgu apsveikumu. — Vēlam jubilaram daudz saules arī otrā g. s. ceturksnī dziesmas skandinot.

Jūli Stabulnieks.

Budžetā šie izdevumi tomēr bija paredzēti.

Ši gada budžetā lasišanā izvirzījās vairāki projekti, attiecībā par algu samazināšanu prezidijam un dažu komisiju locekļiem. Pa daļai pieņēma, noteicot pad. priekšsd. Ls 50 (agr. Ls 100) mēnesī, sekretaram un kasierim Ls 30 un prezidija locekļiem par sēdēm Ls 1 stundā.

Pieņēma budžetu pirmā un otrā lasījumā.

A. S.

### Māksla.

**Nac. operas** vadības ar nopietnību un lietpratību darītais darbs — vaiņagots sasniegumiem. Repertuārs — izmeklēts, uzvedumi — spoži. Ar atzinību minama arī Musorgska «Hovansčina». — Op. libretto — saraustīts, bet muzika imponē ar dramat. kāpinājumiem, plašumu; sugestīvoša ir «rita ausmas» simfonija, tāpat tikamas ir persiešu dejas motīvs un Šaklovitiju arija, tāpat tautas lūgšana. — Lielais skaņu valdonis E. Kupers labā sadarbībā ar rež. P. Melņikovu, baletm. A. Feodorovu, kormeistaru P. Jožuusu sniedz vērtīgu izrādi. Suligos tonos, zvānu ierāmējumā, L. Liberts izveidojis Kremla skatus. Tēlojumi viscaur līdzsvaroti, katrs savā vietā — A. Kaktiņš — Šaklovitijs, Ed. Miķelsons — Dosifejs, vec. Chovansins — J. Muške, Marfa — A. Rebane, skrīveris — K. Nīcis u. c. Izrādi uzņem

ar piekrišanu, bet sevišķu atzinību pelna disciplinētais koris.

Teicami izdevies bij arī 5. simf. koncerts dir. E. Kupera vadībā. Programā — K. Gluks, J. Haidns, J. S. Bachs un R. Vagners.

Tuvākā nākotnē sagaidāms A. Feodorovas vadībā jauns baleta uzvedums — Drigo «Arlekina de», tad Bethovena piemiņas koncerts, kā arī vairākas novitates.

**Nac. teatra** direkcija dārgos liela stila uzvedumus dod dažus sezonā, bet kārtējas novitates ir gandrīz katru nedēļu. — Pašlaik ar labpātiku var noskatīties Lorđa un Šema diezgan atjautīgo «Mjans mīcītājs pie bagātiem». Atskaitot dažus «štrunt», lugā pietiek komisma un pat humanisma. — Feldmaņa režija korekta, vietām temps varētu būt dzīvāks. Amtm. Briedītis kā gādīgais, bet mutainais Sablocas mācītājs — sirsnīgs, vienkāršs, labsirdīgs. L. Erikai — Kuzinē kdze — dažas pikantas situācijas. T. Podniekam, E. Jākobsones — franči, šķiet, pasveši, bet Feldmanis jūtas kā mājās.

Piektdien, 11. martā, pirmo reizi A. Gulbja drama «Avanturiste».

**Dailes teatrī**, cerams, aiz pārskatīšanās iekļuvuši divu nenozīmīgu rakstnieku Gavo un Gillemo tikpat mazvērtīga komēdija «Salmu sievas». Nav tur ne reljefu tipu zīmējumu, ne atjautīgu situāciju, ne tā dzirkstošā stila viegluma, kas tik ļoti tikams ir pie labām franču komēdijām; par kaut kādu idejisku satvaru nav ko runāt, vietām tikai pajēlas «bildes» par ordeņiem. — Atzinība O. Skulmem par saulainām dekorācijām — 1. aina un interesantais restorāna 3 daļu veidojums. Aktieriem šoreiz trūkst vielas, lai izspēlētos. — Laba maska ir G. Žibaltam, dzīvs, bet nelīdzsvarots tēl. J. Simsonam.

Sestdien, 12. martā pirmo reizi Aspazijas dramatiskā teika «Torņa cēlājs», 9 ainas ar epilogu; uzvedums — liela stila. J. S.

**Aizrādījums Nac. operas direkcijai.** Otrdien Universitatē bija izkārtis sekretariāta aizrādījums, ka operas direkcija telefoniski ziņojusi par rīt-vakara (t. i. trešd. 9. marta) «Minjonas» izrādi, kuŗā stud. visās vietās biļetes pārdod par puscenu. Kad tāni pat otrd. vakarā, pēc plkst. 17, par to apjautājos pie kases, te atteica, ka nekā tamlīdzīga nezino un norādīja uz biroju. Arī tur dežurants par šādu vēsti brīnījās, jo parasti svētd. vakaros nekad biļetes par puscenu nepiešķir. Tā galu galā biļeti nedabūju.

Nāk. numurs trešdien, 23. martā.

Atbildīgais redaktors: K. Upesteja. Izdevējs:

L. U. studentu vienotību «VIENKOPA».

## Kungu un damu ievēriņai!

Pavasara sezonai sākoties piedāvājam: **glītus mēteļus, uzvalkus, kostimus** no vietām un ārzemju drānām, lielā izvēlē visādos audumos, kā arī priekšfrakām, smokingiem, ketvejiem, **kreptūkus, ševjotus un marego.**

Ieteicams katram apģērbu pasūtītājam, kas grib iegūt labus un lētus pasūtījumus, griezties tieši un pārliecināties pie drēbniekiem

(amata meist. dibin. 1912. g. Tālrūnis 4-3-0-0. **Rīgā, Karļines ielā № 3-5.**

**K. MIEZIS un K. STREMS**



Visu baudu karaliene ir un paliek nepārspējamā

**E. MEŽITA**

**Kakao**

**„BAUDA“**

un tamdēļ izlasītā publika dzer tikai to.

Dabūjama katrā veikalā

**Th. Rūvald**

īpaš. J. Edelhaus  
**Rīgā, Valņu ielā 31**  
Mākslas gravēšanas,  
emaljēšanas un kalšanas  
iestāde

**Kareivju korporāciju un sporta nozīmes Albumu apkalumi**

**Komilitoņi!**

Iepērkaties paši savā veikalā.

## Katram ir iespējams

par ļoti mērenu cenu iegādāties visām sezonām

glītus un izturīgus **apavus,**

kā arī vietējo un ārzemju fabriku **galošas kungiem, dāmām un bērniem**

**Centr. Sav. „KONZUMS“**

ādu un apavu veikalā Rīgā, Dzirnavu ielā 87.

*Lasiet un izplatiet*

akademiskās dzīves laikrakstu

L. U. Stud. Pad.  
**Grāmatnīca.**  
Kr. Barona ielā 2-a

**„Students“**